

● *Aandacht voor nieuwe houtsoorten in de Houtdatabase*

Op de Nederlandse markt worden naar schatting 200 houtsoorten verhandeld, waarvan er ongeveer 30 veel worden toegepast. De laatste jaren komen er door certificering van duurzaam bosbeheer in de tropen steeds nieuwe houtsoorten bij. Deze houtsoorten veroveren maar met moeite een plekje in de markt. Houtdatabase.nl is een belangrijk hulpmiddel om de bekendheid van deze nieuwe houtsoorten te vergroten.

Aandacht voor nieuwe houtsoorten in de Houtdatabase

Nieuwe houtsoorten

Nederland is een belangrijke gebruiker van tropisch hout. Het verbruik lag de afgelopen jaren tussen de 400.000 en 500.000 m³ per jaar. In toenemende mate willen opdrachtgevers de garantie dat dit hout afkomstig is uit aantoonbaar duurzaam (verantwoord) beheerde bossen. De gehele Nederlandse overheid (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) wil in 2015 100% van het hout duurzaam inkopen. Certificering van duurzaam bosbeheer is hierbij een belangrijk middel. Er komt dan ook steeds meer tropisch hout met een certificaat voor duurzaam bosbeheer op de markt. Ter illustratie: het aandeel gezaagd tropisch loofhout met certificaat op de Nederlandse markt in 2008 en 2011 was respectievelijk 15,5% en 49,5%¹. Dit is een toename van 34% in 3 jaar tijd! Tropische bossen leveren duizenden verschillende houtsoorten. Alleen al in de Amazone komen naar schatting 16.000 boomsoorten voor². Bij duurzaam bosbeheer speelt het in stand houden van deze diversiteit een belangrijke rol. Daarom is het van belang dat niet alleen de van oudsher populaire commerciële houtsoorten worden geëxploiteerd, maar dat het brede palet aan houtsoorten dat deze bossen herbergen wordt benut. Door evenredig een brede range aan houtsoorten te oogsten, wordt aangesloten bij wat het bos duurzaam kan (blijven) produceren. Bovendien wordt voorkomen dat bepaalde houtsoorten schaars worden door overexploitatie. Het uitsluitend kappen van bekende boomsoorten heeft er in het verleden al toe geleid dat houtsoorten worden bedreigd in hun voortbestaan. Denk maar aan soorten als mahonie of rozenhout die inmiddels op de CITES-lijst voor internationale handel in bedreigde flora en fauna staan. Gecertificeerde bosconcessies kunnen grote

aantallen nieuwe (minder bekende) houtsoorten bevatten. Wanneer deze soorten worden benut, kunnen de concessiehouders een hoger kaprendement per hectare behalen en de kosten van certificering over meerdere houtsoorten spreiden. Dit is niet alleen gunstig voor de concessiehouder. Het leidt ook tot nivellering van de meerprijs voor gecertificeerd hout. Het gebruik van nieuwe soorten draagt dan ook bij aan de economische duurzaamheid van verantwoord bosbeheer. Op de Nederlandse markt worden zoals gezegd naar schatting 200 houtsoorten verhandeld, waarvan er ongeveer 30 veel worden toegepast. De laatste jaren komen er steeds nieuwe houtsoorten bij, zoals Bossé, Cedrorana, Eveus, Khaya, Kosipo, Louro vermelho, Mukulungu, Muirapiranga, Nyatoh, Okan en Tali. In het Engels worden deze soorten ook wel 'Lesser Known Timber Species' of 'Lesser Used Timber Species' genoemd.

Marktintroductie lastig

Op een studiedag van de Vereniging Tropische Bossen die op 6 juni 2014 in Wageningen werd gehouden, werd weer eens duidelijk dat nieuwe (minder bekende) houtsoorten geen nieuw fenomeen is. De dag had als thema 'Minder bekende houtsoorten; een oud thema in een nieuw jasje'. Al decennia wordt er gewerkt aan de promotie van nieuwe houtsoorten, maar de marktintroductie blijft

Een van de voorbeeldprojecten in de Houtdatabase is het project Brug 'Lichtend pad' in Amsterdam. In deze brug is een mix van bekende en minderbekende FSC-gecertificeerde houtsoorten, zoals Angelim vermelho, Cumaru, Kopie, Piquia, Tatajuba en Uchi torrado toegepast (foto Precious Woods Europe BV).

lastig. Om tot een succesvolle introductie over te gaan, dienen van een houtsoort bijvoorbeeld alle relevante eigenschappen bekend te zijn. Bijvoorbeeld: Wat is de duurzaamheid tegen schimmels? Hoe makkelijk laat een soort zich bewerken? Dit vergt literatuurstudie en laboratoriumtests. Hieruit kan een theoretische toepassing worden afgeleid. Echter, (veelal langjarige) praktijktests en pilots moeten uitwijzen of een houtsoort zich ook daadwerkelijk leent voor een bepaalde toepassing in Nederland. Andere belangrijke aandachtspunten voor een succesvolle marktintroductie zijn de beschikbare afmetingen, de prijs en de continuïteit van levering². Kortom, om een nieuwe houtsoort te introduceren op de

- 1 Oldenburger, J., A. Winterink & N. Leek. 2010. *Duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2008*. Wageningen, Stichting Probos;
- Oldenburger, J., A. Winterink & C. de Groot. 2013. *Duurzaam geproduceerd hout op de Nederlandse markt in 2011*. Wageningen, Stichting Probos.
- 2 Anonymus. 2014. 'Nu voorbereiden op minder bekend hout'. *Houtwereld*. Jrg. 67, nr. 13-14, pag. 22-24.

Onderzijde van de brug 'Lichtend pad' (foto Precious Woods Europe BV).

Nederlandse markt dient een aantal hordes te worden genomen.

Het LKTS³-consortium, een samenwerkingsverband van FSC Nederland, SKH en enkele houthandelaren, werkt momenteel aan de introductie van vijftien houtsoorten voor de grond-, weg- en waterbouw (GWW), gevelbekleding, kozijnen en deuren. Hierbij worden de technische gegevens over houteigenschappen gecombineerd met praktijkervaringen en pilots. Op Europese schaal wordt er door EUSTTC gewerkt aan het verbeteren van de marktpositie van nieuwe houtsoorten (zie kader).

Ondanks de moeizame weg, zijn er de afgelopen jaren verbeteringen in de markt zichtbaar. De Zuid-Amerikaanse houtsoort Sapupira heeft zich bijvoorbeeld eind vorige eeuw in een kleine tien jaar bewezen als volwaardige kozijnhoutsoort. Ook zijn er steeds meer nieuwe houtsoorten voor uiteenlopende toepassingen in de GWW, zoals Dabéma, Mukulungu, Okan en Tali.

³ LKTS is de afkorting van Lesser Known Timber Species

Houtdatabase.nl

Een belangrijk hulpmiddel om de kennis over nieuwe houtsoorten op de Nederlandse markt te vergroten is de Houtdatabase (www.houtdatabase.nl). Deze houtdatabase is in 2009 door Probos, in nauwe samenwerking met Centrum Hout als kennispartner, ontwikkeld in opdracht van Rijkswaterstaat en het toenmalige ministerie

van VROM. De database heeft tot doel vraag en aanbod bij elkaar te brengen van duurzaam geproduceerd hout met een keurmerk, dat een status heeft binnen het inkoopbeleid van de Nederlandse overheid. Na de ontwikkeling is de database overgedragen aan Centrum Hout. De database wordt regelmatig geactualiseerd en trekt gemiddeld 3600 bezoekers per maand. In de houtdatabase zijn 219 houtsoorten en 15 plaatmaterialen opgenomen die kunnen worden toegepast in de woning- en utiliteitsbouw en GWW. Het grote aantal houtsoorten dat is opgenomen in de database laat zien dat

niet alleen de populaire, veel toegepaste houtsoorten worden beschreven, maar ook tal van nieuwe (momenteel niet of weinig toegepaste) soorten.

De database omvat per houtsoort een overzicht met algemene informatie over bijvoorbeeld het herkomstgebied, botanische naam en alternatieve benamingen. Per houtsoort wordt ook aangegeven met welke keurmerken voor duurzaam bosbeheer zij kunnen worden geleverd en door welke leveranciers. Daarnaast worden de fysisch-mechanische eigenschappen, de uiterlijke kenmerken en de bewerkbaarheid en verwerkbaarheid van de houtsoorten beschreven. Voor elke houtsoort wordt opgesomd voor welke toepassingen de soort geschikt is.

Tenslotte heeft de Houtdatabase een hele reeks aan achtergrondinformatie in de vorm van infobladen over de verschillende keurmerken, duurzaam inkopen, de Europese houtverordening en bestekteksten.

Voorbeeldprojecten als referentie en inspiratie

De houtdatabase bevat circa 150 voorbeeldprojecten die gebruikers kunnen raadplegen om te zien waar een houtsoort in de praktijk is toegepast. Dit is met name voor nieuwe

European Sustainable Tropical Timber Coalition

Op 7 november 2013 lanceerden zo'n 40 bedrijven, (grote) steden en nationale overheden uit heel Europa gezamenlijk de European Tropical Timber Coalition (European STTC). Deze coalitie wil de Europese vraag naar hout uit duurzaam beheerde tropische bossen vergroten. Deelnemers aan de European STTC zijn vooral de voorlopers op het gebied van verduurzaming. Het doel is om in Europa uiterlijk in 2015 een marktaandeel van 30% duurzaam geproduceerd tropisch hout te realiseren.

De EUSTTC kent onder meer een werkgroep 'Technical Issues' met vertegenwoordigers van Europese NGO's en brancheorganisaties uit de houthandel. Deze werkgroep initieert, coördineert en financiert projecten die informatie over de eigenschappen en toepassingen van nieuwe houtsoorten vergroten en verspreiden. Meer informatie is te vinden op www.europeansttc.com.

houtsoorten van belang. Op die manier kunnen praktijkervaringen met het gebruik van nieuwe houtsoorten worden gedeeld. De voorbeeldprojecten bevatten gegevens over de locatie, het jaar van oplevering en de leveranciers. Veel voorbeeldprojecten bevatten foto's, zodat ze kunnen dienen als inspiratiebron voor andere projecten. Figuur 1 geeft een overzicht van het aantal voorbeeldprojecten met tropische houtsoorten dat in de database te vinden is⁴. Voor 36 tropische houtsoorten zijn er voorbeeldprojecten aan de database gekoppeld. Daarnaast bevat de database nog voorbeeldprojecten van 11 gematigde houtsoorten. Dit betekent dat er voor veel, met name nieuwe (minder bekende) houtsoorten, nog voorbeeldprojecten missen. Het is belangrijk dat voorbeeldprojecten met deze houtsoorten in de etalage worden gezet om te laten zien dat zij ook daadwerkelijk worden toegepast. Centrum Hout en Probos beschou-

wen het daarom als een belangrijke uitdaging om voor de database meer praktijkvoorbeelden van nieuwe houtsoorten te verzamelen.

Vraag om houteigenschappen in plaats van houtsoorten!

Bij het voorschrijven van duurzaam geproduceerd hout is het van belang geen specifieke houtsoorten voor te schrijven, maar de prestatie-eisen te omschrijven (sterkteklasse, duurzaamheids- en/of afwerkklasse, etc.). Dit geeft leveranciers meer ruimte om de vraag in te vullen met nieuwe (minder bekende) gecertificeerde houtsoorten. Dit kan ook financieel aantrekkelijker zijn (voor de opdrachtgever). Bovendien zijn er nieuwe houtsoorten met exotische kleuren en uitstraling, die nieuwe kansen bieden voor ontwerpers en architecten. De Houtdatabase kan hierbij door partijen worden gebruikt als referentie en inspiratiebron.

Meer voorbeelden nodig!

Hout is een prachtig en milieuvriendelijk materiaal. Belangrijke voorwaarde hiervoor is dat het aantoonbaar afkomstig is uit duurzaam beheerde bossen. Met de Houtdatabase hebben alle schakels in de keten (van leverancier, architect, aannemer tot inkoper) een perfect hulpmiddel om duurzaam geproduceerd hout voor elke toepassing te vinden. Echter, om ook nieuwe houtsoorten een kans te geven op de Nederlandse markt zijn er meer praktijkvoorbeelden nodig van toepassingen met nieuwe (minder bekende) houtsoorten. Centrum Hout en Probos zijn daarom, met financiële steun van de European STTC, gestart met een project om nieuwe houtsoorten een prominentere plek te geven op de Houtdatabase. Door middel van een wervingscampagne worden leveranciers, ontwerpers en architecten uitgenodigd om inspirerende praktijktoepassingen van nieuwe houtsoorten aan te leveren. Ook is informatie over nieuwe houtsoorten die nog niet in de database zijn opgenomen van harte welkom!

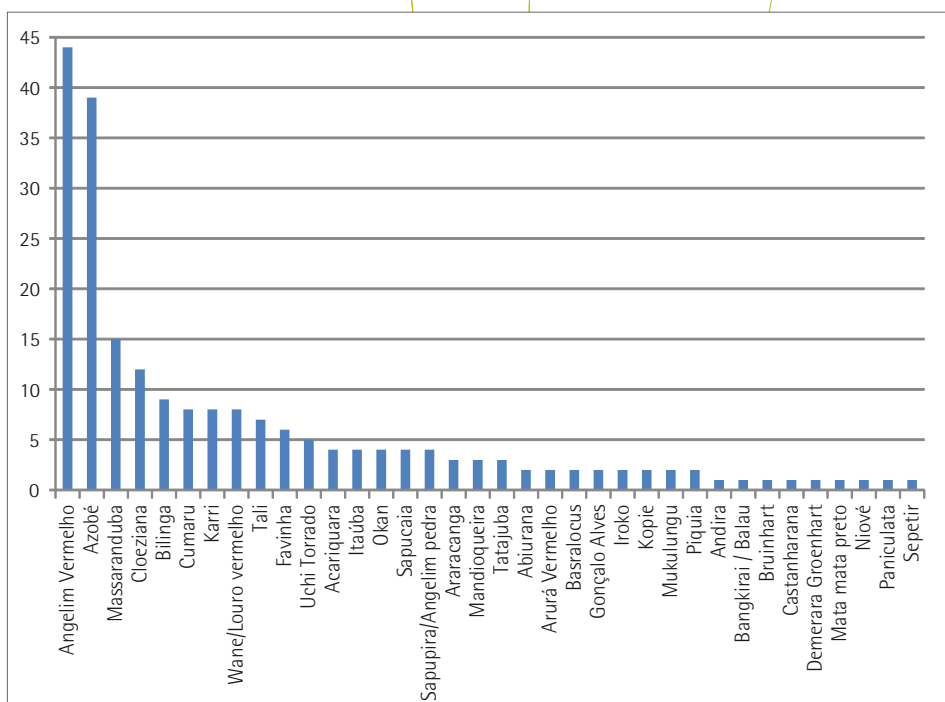
Martijn Boosten, Stichting Probos

Eric de Munck, Centrum Hout

U kunt uw voorbeeldprojecten aanleveren via het speciale formulier op [Houtdatabase.nl](http://u4y.nl/form) (<http://u4y.nl/form>).

Vragen hierover kunt u stellen aan:

Casper de Groot, Stichting Probos (tel. 0317-466558 of casper.degroot@probos.nl).

Figuur 1. Overzicht van het aantal voorbeelden van praktijktoepassing van tropische houtsoorten die zijn opgenomen in de houtdatabase.

⁴ Wanneer het aantal voorbeeldprojecten per houtsoort in deze figuur wordt opgeteld, dan is de som hoger dan 150. Dit komt, omdat er in diverse voorbeeldprojecten meerdere houtsoorten naast elkaar zijn toegepast.